

Ik heb bij deeze gelegenheid zo veel belangrijks in haar geschiedenis bevonden, dat ik vermeen UL. geen ondiensdienst te doen als ik de bekomene berichten meede deel.

Het is eenigsints onzeker voor wien en wanneer zij gemaakt is. De eene overlevering zegt, dat zij het eerst zoude gebruikt zijn bij de afkondiging van den Munstersche vrede in 1648, toen de Staaten Generaal zich in de volle luister der Souvereiniteit vertoonden.

Volgens eene andere overlevering zoude Willem de 2de haar hebben laten maaken met het oogmerk om ze als eene staatsiekoets voor Zich en Zijne Familie te gebruiken en dan zouden de Staaten Generaal haar na deszelfs overlijden hebben overgenoomen. Ik beslis dit niet, het is zeker dat zij na dit gelukkig sterfgeval haar beste dagen gehad heeft. In innerlijke sterkte en uitwendige glans kwam zij overeen met de energie, welvaart en ontzach, waarover het Vaderland in die gloriejke dagen zich mogt verheugen; haar pracht trok, bij de toenmalige eenvoudigheid, den aandacht tot zich; een ieder zag haar met eerbied, en vermits men haar bij elke plegtige gelegenheid gebruikte, ontleende zij niet zelden meer luister van de groote Mannen, die zij voerde, dan van haar rijke cieraaden.

In het jaar 1672 veranderde dit alles; naauwelijks was Willem de 3de Stadhouder geworden, of hij betrok de woningen op het Binnenhof; zij moest hierop hetzelfde verlaten om ruimte te maken voor zijne koetsen en spoedig zag zij haar glans door den luister van zijne hofhouding overscheenen.

Zij onderging kort hierna de diepe vernedering dat de voornaamste Poort van het hof voor haar gesloten wierd, bij de plegtigste gelegentheden, zo als (bij voorbeeld) het afhaalen van Ambassadeurs ter eerster audientie, mogte zij niet dan door een zijpoort op het Binnenhof komen 1).

Toen Willem de 3de, koning van Engeland geworden, nu en dan eens in den Haag kwam, wierdt zij door hem als zijne Parade koets gebruikt. Zij heeft toen veel geleden, want hij was gantsch niet omzichtig bij het gebruik van den eigendom van een ander; zij is toen ook bezet geworden met het wapenschild van het huis van Oranje, waarvan ik nog duidelijk traces ontdekt hebt.

Door den dood van dien vorst in 1702 veranderde op nieuw haare toestand; het beschaadigde wierd hier en daar verholpen, het wapen overgeschilderd en aan alles een nieuw glansie gegeven, zij wierd op nieuw in de koetshuisen op het Binnenhof geplaatst en alzo, zo wel als haare Meesters, in eere hersteld.

Zij was in dien tijd nog zo sterk en glansrijk dat zij met den toestand en rijkdom van den Staat overeenkwam; de smaak was toen nog zo veel niet verfijnd of men zag haar met genoegen; men haakte toen nog niet naar het volmaakte.

1) *Resolutie der Staten-Generaal* d.d. 5 Maart 1681, Extraordinaris en Ordinaris Ambassadeurs en Ministers in 't ophalen ter Audientie, de Westpoorte van 't Hof niet te passeeren. (*Groot Placaatboek* 4de deel).